

Maturitná skúška 2012

**Správa o výsledkoch externej časti
a písomnej formy internej časti
maturitnej skúšky**

z francúzskeho jazyka úroveň B2

PhDr. Agnesa Fanová
Mgr. Zuzana Juščáková, PhD.

Bratislava 2012

Obsah

Úvod	3
1 Charakteristika testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2	4
2 Výsledky testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2.....	6
3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2.....	17
3.1 Počúvanie s porozumením	17
3.2 Jazyk a jeho používanie	20
3.3 Čítanie s porozumením	24
4 Vyhodnotenie PFIČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2.....	26
Záver	27
Použitá literatúra.....	29

Úvod

Predkladaná správa si kladie za cieľ prezentovať z viacerých hľadísk externú časť maturitnej skúšky (EČ MS) 2012 z francúzskeho jazyka na úrovni B2, ktorej obsahom je test realizovaný v celoštátnom meradle.

Je spätným pohľadom na výsledky práce súboru maturantov v danom predmete a na danej úrovni. Dovoľujeme si odporučiť ju do pozornosti pedagógov, ktorí pôsobia v príslušnom odbore, najmä však tým, ktorí budú pripravovať žiakov na príslušné testovanie v rámci EČ MS 2013.

Správa pozostáva zo štyroch kapitol. **Prvá** sa zaoberá všeobecnou charakteristikou a štruktúrou testu B2. V **druhej** kapitole sú sústredené najdôležitejšie štatistické údaje v súvislosti s globálnymi, prípadne čiastkovými výsledkami žiakov. **Tretia** kapitola je zameraná na jednotlivé časti testu a na položky, ktoré sme pokladali za zaujímavé alebo za potrebné rozobrať detailnejšie. Predmetom **štvrtej** kapitoly je písomná forma internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS). Obsahuje poznámky o všeobecnej písomnej produkcii žiakov na úrovni B2 na základe zaslaných informácií z jednotlivých gymnázií.

1 Charakteristika testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2

Úlohou EČ MS z daného predmetu a úrovne je overiť komunikačné a gramatické kompetencie žiakov v závere stredoškolských štúdií na celoštátnej úrovni. Jednotné kritériá testu umožnia spoľahlivo porovnať výsledky celého súboru maturantov, čo má minimálne dvojaký význam:

- dosiahnuté výsledky žiakov poskytujú vyučujúcim na stredných školách užitočný obraz o stave ich predmetu;
- tieto môžu byť následne využité pri prijímacích skúškach na VŠ na Slovensku i v zahraničí, ak sa žiak rozhodne študovať v príslušnom cudzom jazyku.

Test B2 z francúzskeho jazyka bol administrovaný 14. marca 2012 podľa Vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. **318** z roku 2008 novelizovanej Vyhláškou č. **209** z roku 2011. Zmeny nastali najmä v II. časti pod názvom Podrobnosti o spôsobe konania EČ a PFIČ MS pre cudzie jazyky, str. 20 – 22.

Test pozostáva z **80 položiek** rôznej obťažnosti. **Veľmi ľahké položky** sú do 10 % obťažnosti, **ľahké** do 20 %, **stredne obťažné** sú v rozmedzí 20,1 % – 80 % obťažnosti, **veľmi obťažné** sú od 80,1 % – 90 % a **extrémne obťažné** od 90,1 % – 100 %. Podľa objednávky v teste B2 prevažujú stredne obťažné úlohy a neobjednávajú sa extrémne obťažné. .

Veľmi ľahké a ľahké úlohy sú zamerané na jednoduché myšlienkové operácie, napríklad triedenie a priradovanie informácií, ale aj jednoduchá aplikácia. Stredne obťažné úlohy využívajú zložitejšie myšlienkové postupy, ako sú indukcia, dedukcia, analýza, syntéza, hodnotenie a overovanie. Veľmi obťažné úlohy si vyžadujú tvorivý prístup, zložitejšiu aplikáciu a riešenie problémových situácií. Všetkými spomínanými úlohami sa testujú zručnosti, ako sú počúvanie a čítanie s porozumením i lingvistická kompetencia.

Jednoduchšie myšlienkové operácie sa uplatňujú najmä v **úlohách s výberom odpovede** (ÚVO), zložitejšie predovšetkým v **úlohách s krátkou odpoveďou** (ÚKO). Prvé sú neproduktívne, druhé sú produktívne. Ich zastúpenie v troch častiach testu B2 je nasledovné:

v prvej časti, ktorou je **Počúvanie s porozumením** a ktorá obsahuje 20 položiek, je 13 úloh neproduktívnych a 7 produktívnych. Druhou časťou je **Jazyk a jeho používanie**, kde zo 40 položiek je pomer neproduktívnych a produktívnych úloh 20 : 20. Tretia časť **Čítanie s porozumením** pozostáva z 20 položiek, z ktorých 13 je neproduktívnych a 7 produktívnych.

Každá časť testu pre úroveň B2 sa skladá z troch podčastí. Na vypracovanie úloh z časti **Počúvanie s porozumením** (ďalej: počúvanie) majú žiaci 30 minút, na **Jazyk a jeho používanie** (ďalej: gramatika) majú 45 minút a na **Čítanie s porozumením** (ďalej: čítanie) tiež 45 minút. Ciele testovania jazykových kompetencií, schopností a zručností žiakov sú obsiahnuté v dokumente NÚCEM **Špecifikácia testov z cudzích jazykov pre Maturitu 2011**, ktorý je spoločný pre všetky cudzie jazyky danej úrovne. Z neho vychádzajú tvorcovia testov pri stanovovaní rozsahu jednotlivých textov, ich zdrojov a tematických okruhov, ale aj pri zameraní a typoch úloh.

Ďalšími dokumentmi, ktorými sa riadia tvorcovia testov pri zostavovaní testu B2 z francúzskeho jazyka, sú: **Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky** (v preklade Š. Franeka), ďalej dokument ŠPÚ **Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka úroveň B2**, ako aj **Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka úroveň B2**, Objednávka na tvorbu testu z predmetu francúzsky jazyk a Spoločný dizajn testov pre úroveň B2, ktoré sú internými dokumentmi NÚCEM.

Spolu s testom a kľúčom správnych odpovedí tvorcovia vypracúvajú príslušnú špecifikačnú tabuľku, do ktorej zaznamenávajú povahu jednotlivých položiek. Pri hodnotení výsledkov testu porovnávajú údaje z nej s výstupmi zo štatistického spracovania testu a zisťujú, nakoľko sa overili ich predpoklady a čo spôsobilo prípadné odchýlky od očakávaných výsledkov.

Štruktúra testu externej časti maturitnej skúšky i písomná forma internej časti maturitnej skúšky významne prispievajú ku komplexnému posúdeniu jazykových kompetencií maturantov z francúzskeho jazyka na danej úrovni. Ústna forma internej časti maturitnej skúšky (ÚFIČ MS) je, totiž, zameraná výlučne na rôzne aktivity ústnej interakcie.

2 Výsledky testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2

Novelizovaná Vyhláška č. 318 MŠ SR z roku 2008 citovaná v predchádzajúcej kapitole umožňuje diferencovať jazykovú úroveň žiakov podľa typu školy: žiaci stredných odborných škôl (SOŠ) maturujú na úrovni B1 a žiaci gymnázií na úrovni B2. Touto zmenou sa v školskom roku 2011/2012 celkový počet žiakov, ktorí absolvovali EČ MS z francúzskeho jazyka na úrovni B2, zvýšil oproti vlaňajšku z 34 na **59**, čo predstavuje nárast o 73,53 %.

V teste dosiahli úspešnosť 61,9 %, ktorá svedčí o veľmi slušnom výsledku. V tohtoročnom teste B2 žiaci veľmi dobre zvládli **čítanie**, v ktorom dosiahli priemer 64,2 %, a **počúvanie** s priemerom 61,4 %. O niečo horšie dopadla **gramatika** s priemernou úspešnosťou 59,9 %. Najvyššiu úspešnosť 91,7 % v riešení testu dosiahol jeden žiak, najnižšiu úspešnosť 20 % tiež jeden žiak.

O vysokej úrovni spoľahlivosti testu svedčí výsledný údaj Cronbachovo alfa, ktorý je kritériom reliability, t. j. spoľahlivosti merania testu.

Tab. 1

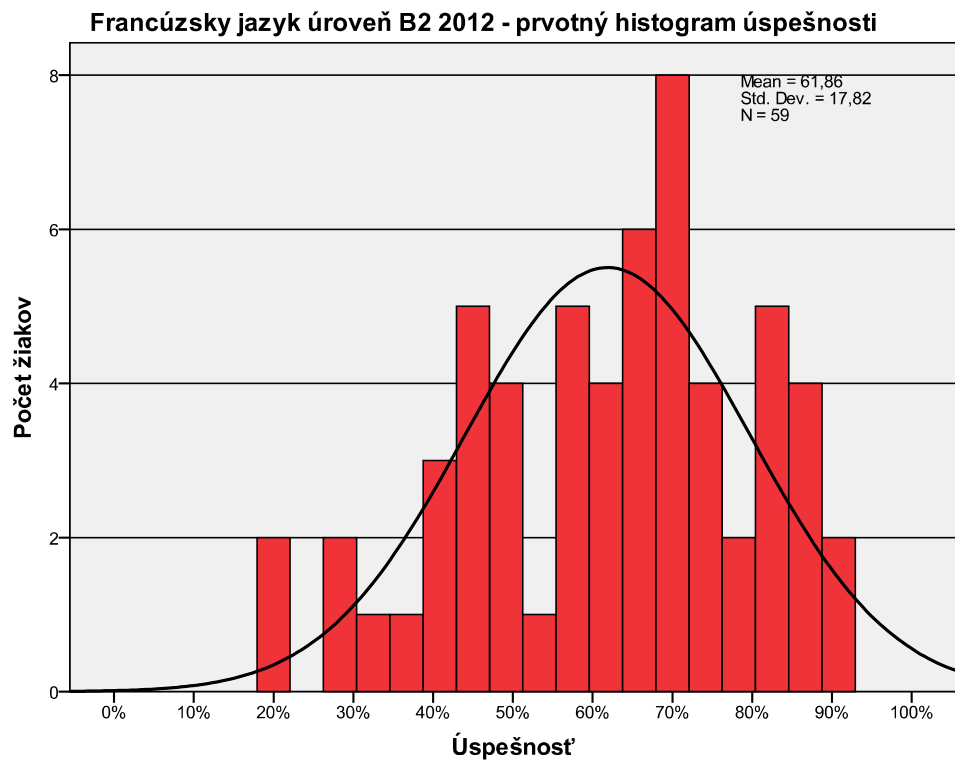
Francúzsky jazyk úroveň B2 2012 - prvotné psychometrické charakteristiky testu (úspešnosť)

	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	59	59	59	59
Maximum	90,0	97,5	100,0	91,7
Minimum	15,0	15,0	5,0	20,0
Priemer	61,4	59,9	64,2	61,9
Štandardná odchýlka	17,7	19,1	21,3	17,8
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	26,8	22,5	22,4	26,9
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	96,1	97,4	100,0	96,8
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	2,3	2,5	2,8	2,3
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	56,9	55,0	58,8	57,3
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	66,0	64,8	69,7	66,4
Cronbachovo alfa	,766	,886	,847	,933
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	8,6	6,5	8,3	4,6

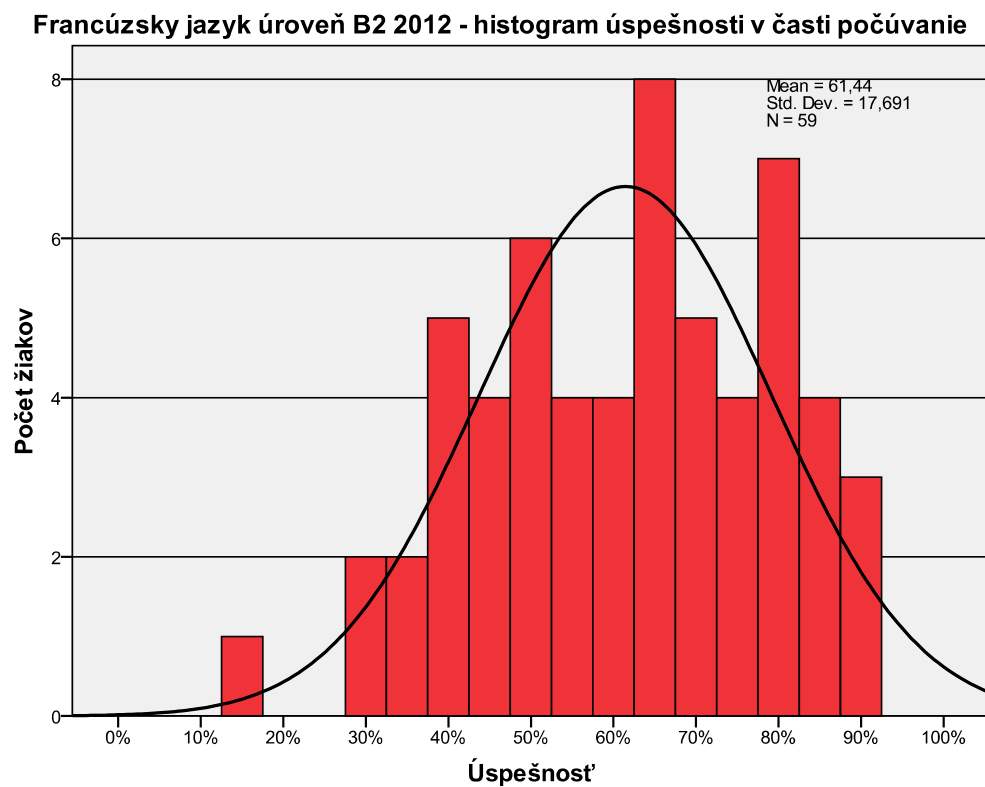
Francúzsky jazyk úroveň B2 2012 - prvotné psychometrické charakteristiky testu (úspešnosť)

	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	59	59	59	59
Maximum	90,0	97,5	100,0	91,7
Minimum	15,0	15,0	5,0	20,0
Priemer	61,4	59,9	64,2	61,9
Štandardná odchýlka	17,7	19,1	21,3	17,8
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	26,8	22,5	22,4	26,9
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	96,1	97,4	100,0	96,8
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	2,3	2,5	2,8	2,3
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	56,9	55,0	58,8	57,3
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	66,0	64,8	69,7	66,4
Cronbachovo alfa	,766	,886	,847	,933
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	8,6	6,5	8,3	4,6
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	16,8	12,6	16,3	9,0

Na nasledujúcom obrázku (Obr. 1) je histogram úspešnosti výrazne posunutý doprava, čo je dôkazom toho, že test z francúzskeho jazyka na úrovni B2 riešil veľmi kvalitný súbor žiakov. Rovnakú tendenciu s kompaktnjším grafom sledujeme aj v časti počúvanie (Obr. 2). V časti gramatika (Obr. 3) sú výkony žiakov rozptýlenejšie s dôrazom na výkonnostne silnú strednú skupinu a graf čítanie (Obr. 4) poukazuje na prevahu v množstve i vo výkonnosti najúspešnejších riešiteľov testových úloh.

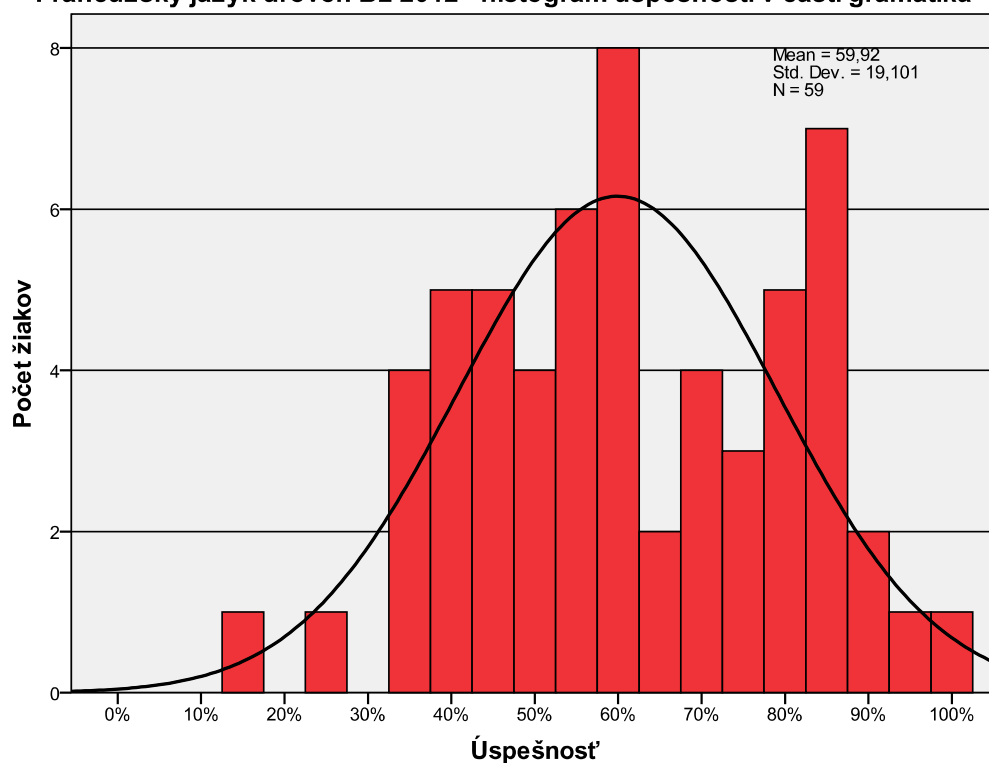

Obr. 1 Výsledný histogram úspešnosti

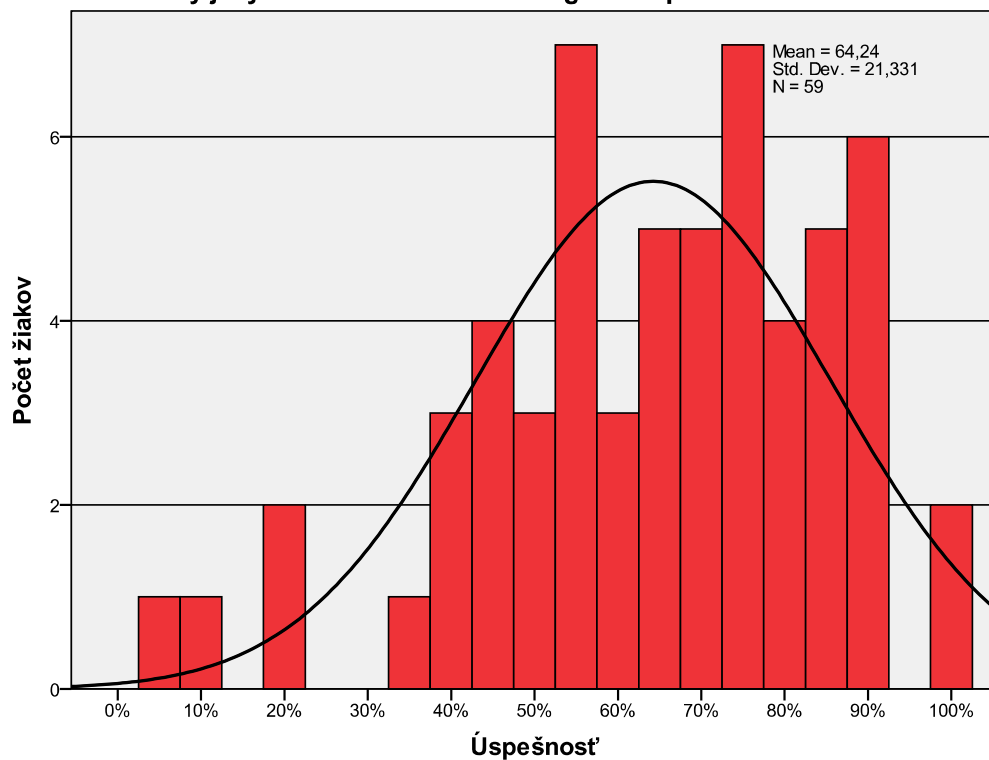
Obr. 2 Histogram úspešnosti v časti počúvanie

Francúzsky jazyk úroveň B2 2012 - histogram úspešnosti v časti gramatika

Obr. 3 Histogram úspešnosti v časti gramatika

Francúzsky jazyk úroveň B2 2012 - histogram úspešnosti v časti čítanie

Obr.4 Histogram úspešnosti v časti čítanie

Podľa nasledujúcej tabuľky úspešnosť viac ako 33 %, ktorá je podmienkou zvládnutia testu EČ, neprekročilo 5 žiakov. Tento počet predstavuje 8,5 % testovaného súboru. Výkonnostne silnú skupinu, ktorá dosiahla úspešnosť 60 % - 100 %, tvorí 35 žiakov a ich počet predstavuje 59,3 % z testovaného súboru.

Tab. 2

Francúzsky jazyk úroveň B2 2012 - prepojenie úspešnosti a percentilu

	Úspešnosť	Percentil	Počet žiakov
1	20,0	,0	1
2	21,7	1,7	1
3	30,0	3,4	2
4	30,8	6,8	1
5	37,5	8,5	1
6	41,7	10,2	1
7	42,5	11,9	2
8	44,2	15,3	3
9	45,8	20,3	2
10	48,3	23,7	1
11	49,2	25,4	2
12	50,0	28,8	1
13	54,2	30,5	1
14	55,8	32,2	2
15	56,7	35,6	2
16	59,2	39,0	1
17	60,0	40,7	1
18	60,8	42,4	1
19	61,7	44,1	1
20	63,3	45,8	1
21	65,0	47,5	1
22	65,8	49,2	1

23	66,7	50,8	3
24	67,5	55,9	1
25	68,3	57,6	2
26	69,2	61,0	3
27	70,0	66,1	1
28	70,8	67,8	1
29	71,7	69,5	1
30	73,3	71,2	1
31	74,2	72,9	2
32	75,8	76,3	1
33	79,2	78,0	2
34	80,8	81,4	2
35	81,7	84,7	2
36	82,5	88,1	1
37	85,8	89,8	2
38	87,5	93,2	1
39	88,3	94,9	1
40	90,8	96,6	1
41	91,7	98,3	1

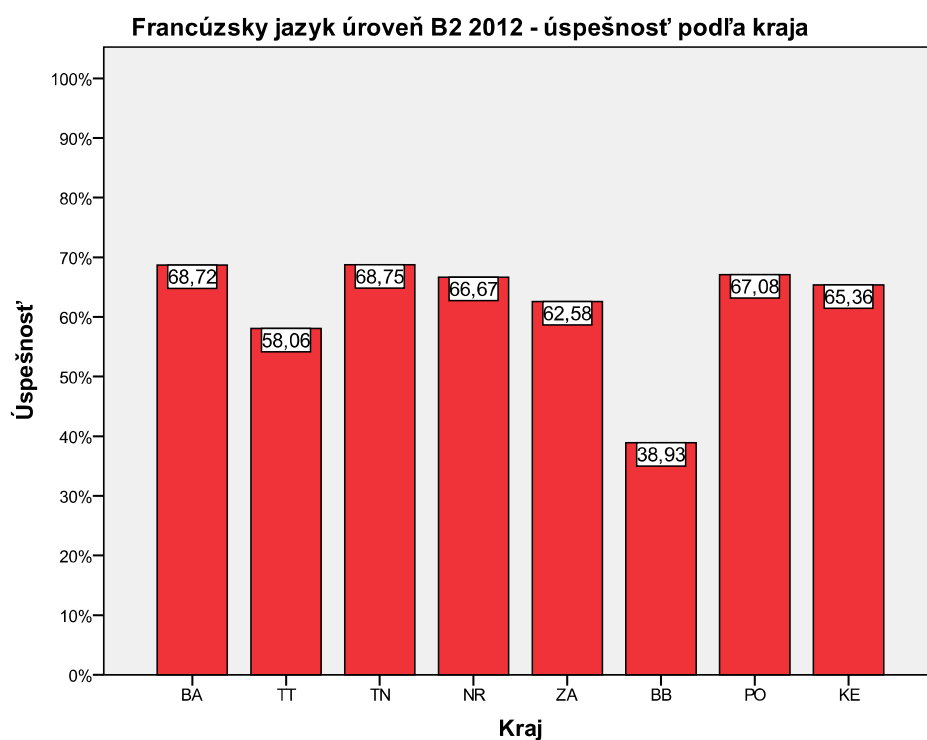
Z nasledujúcej tabuľky sú zrejmé 4 čísla: celkovo s najlepším priemerom absolvovali EČ MS na úrovni B2 v školskom roku 2011/2012 15 žiaci Bratislavského kraja (z ôsmich škôl). Počtom žiakov 22 (z piatich škôl) najviac žiakov pochádzalo zo Žilinského kraja a najslabší výsledok 38,9 % dosiahlo 7 žiakov z dvoch škôl Banskobystrického kraja. Početne najslabšie bol zastúpený Nitriansky kraj, a to jedným žiakom.

Tab. 3

Francúzsky jazyk úroveň B2 2012 – úspešnosť podľa kraja

Kraj	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
BA	15	68,7	2,8
TT	3	58,1	9,3

TN	2	68,8	12,1
NR	1	66,7	.
ZA	22	62,6	4,0
BB	7	38,9	5,5
PO	2	67,1	21,3
KE	7	65,4	6,5
Spolu	59	61,9	2,3

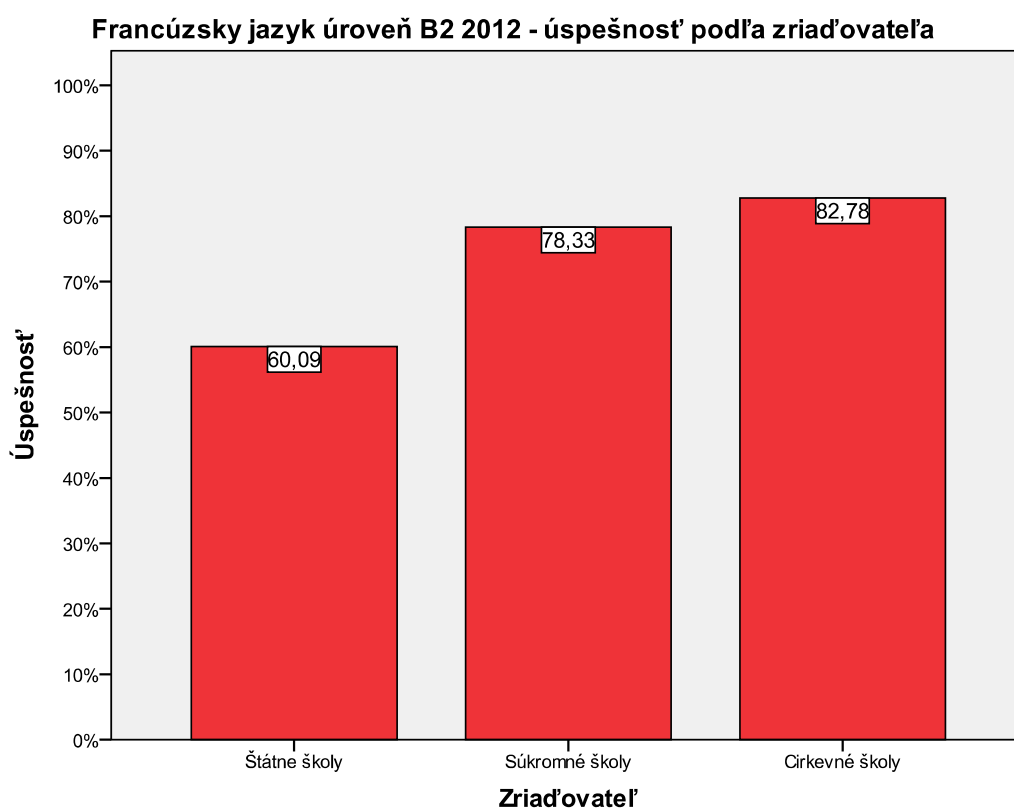
Obr. 5 Úspešnosť podľa kraja

Pre nerovnomerné zastúpenie žiakov v školách podľa zriaďovateľa je irelevantné vyjadrovať sa k rozdielom ich priemerných úspešností.

Tab. 4

Francúzsky jazyk úroveň B2 2012 – úspešnosť podľa zriaďovateľa

Zriaďovateľ	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Štátne školy	54	60,1	2,4
Súkromné školy	2	78,3	9,2
Cirkevné školy	3	82,8	5,7
Spolu	59	61,9	2,3

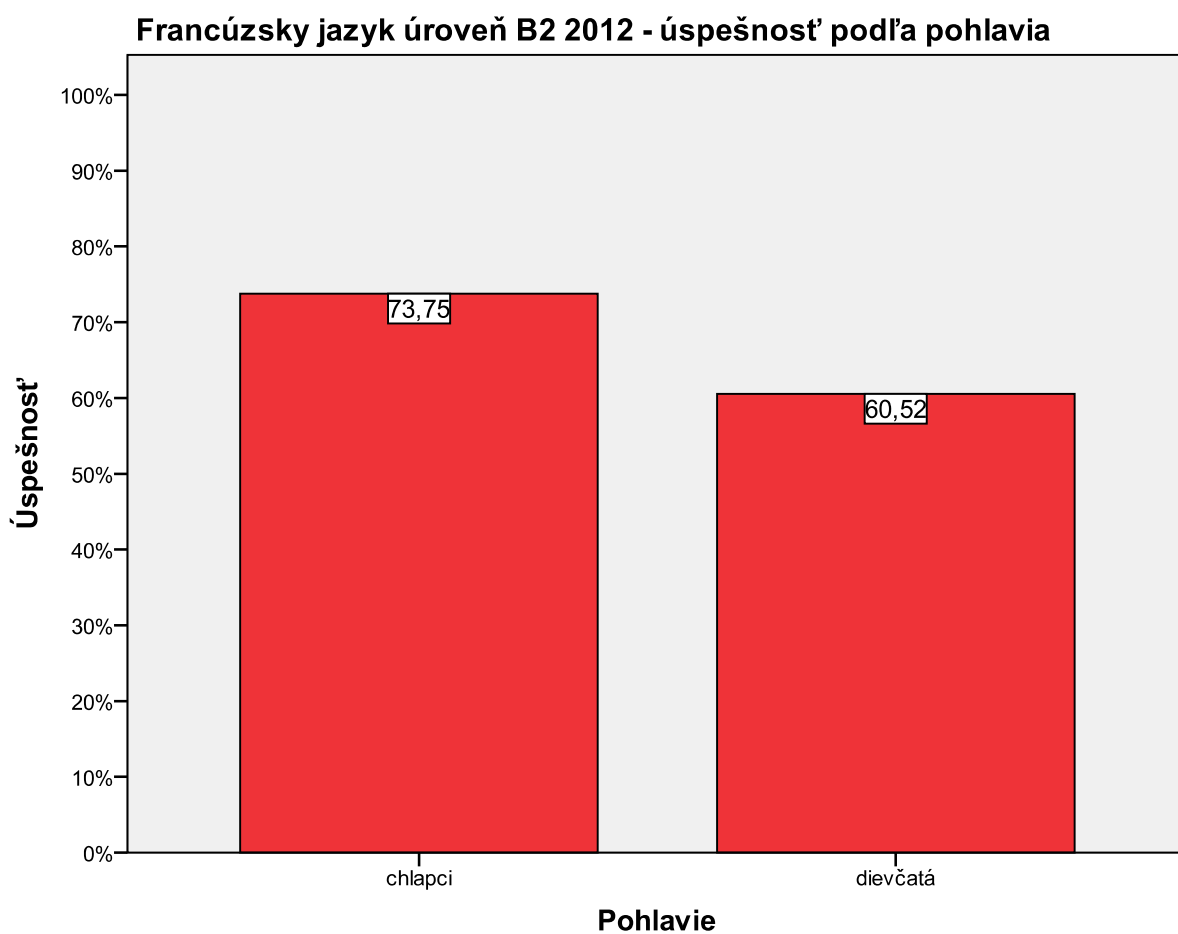
Obr. 6 Úspešnosť podľa zriaďovateľa

V analyzovanom testovanom súbore 6 zúčastnení chlapci dosiahli nadpriemerný výsledok 73,8% úspešnosti.

Tab. 5

Francúzsky jazyk úroveň B2 2012 – úspešnosť podľa pohlavia

Pohlavie	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
chlapci	6	73,8	5,4
dievčatá	53	60,5	2,5
Spolu	59	61,9	2,3

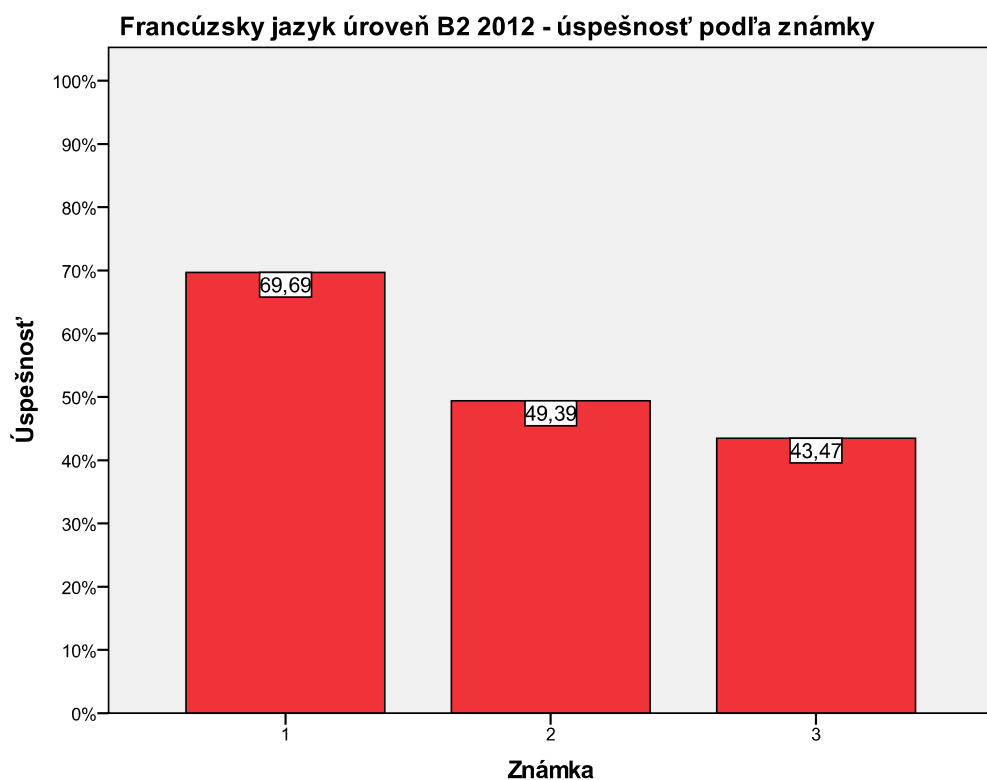
Obr. 7 Úspešnosť podľa pohlavia

Žiaci, ktorí absolvovali EČ MS na úrovni B2 v tomto školskom roku, dosiahli na polroku priemernú známku z francúzskeho jazyka 1,46. Z nich si v maturitnom teste jednotkári obhájili svoju známku na 69,69 %, dvojkári na 49,39 % a trojkári na 43,47 %.

Tab. 6

Francúzsky jazyk úroveň B2 2011 – úspešnosť podľa známky

Známka	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
1	38	69,7	2,2
2	15	49,4	4,0
3	6	43,5	6,4
Spolu	59	61,9	2,3

Obr. 8

Úspešnosť podľa známky

Tab. 7

Francúzsky jazyk úroveň B2 2011 – porovnanie priemernej úspešnosti podľa známky s národným priemerom (61,9 %)

	Známka	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	1	3,496	37	,001	,498
2	2	-3,080	14	,008	,635
3	3	-2,880	5	,035	,790

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2

Podľa Špecifikácie testov z cudzích jazykov pre maturitu 2012 pripojenej k objednávke na tento test mali tvorcovia dodať **80** položiek s rôznou mierou obťažnosti: **3** veľmi ľahké, **15** ľahkých, **55** stredne obťažných a **7** veľmi obťažných.

Špecifikačná tabuľka, ktorú vyhotovujú tvorcovia súčasne s testovými položkami a úlohami, sa líši len minimálne od pôvodného zadania.

Samozrejme, po štatistickom vyhodnotení parametrov testu sme sa k uvedenej špecifikačnej tabuľke vrátili, aby sme konfrontovali naše predpoklady s reálnymi výsledkami žiakov. Napriek určitým preskupeniam v počte položiek (**8** veľmi ľahkých a **10** ľahkých, **57** stredne obťažných, **2** veľmi obťažné a **3** extrémne obťažné) zistené výsledky nás nesklamali. V porovnaní s testom B1, v ktorom výsledky smerovali k vyššej obťažnosti a nižšej úspešnosti vzhľadom na očakávania tvorcov, v predkladanom teste B2 je vo všeobecnosti tendencia opačná: žiaci zaznamenali nižšiu obťažnosť a vyššiu úspešnosť. Z **3** extrémne obťažných položiek (**1** v počúvaní s porozumením, **1** v gramatike a **1** v čítaní s porozumením) **2** súviseli s doplňovaním do resumé.

Doplňovanie slov do resumé je najobťažnejšou aktivitou z hľadiska zapojenia myšlienkových operácií i jazykových kompetencií žiakov. Prvé resumé si vyžaduje zvýšenú pozornosť, pretože žiaci po dvoch počutiach už nemajú možnosť overiť si informáciu z nahrávky, ktorá im unikla a ktorá je pre doplnenie slova nevyhnutná. Resumé z prečítanej ukážky v závere testu si zas žiada viac vôľových vlastností žiakov na prekonanie únavy.

3.1 Počúvanie s porozumením

Počúvanie s porozumením a čítanie s porozumením sú receptívnymi jazykovými činnosťami. Vytvárajú predpoklad pre zvládnutie produktívnych jazykových činností, akými sú hovorenie a písanie. Úlohy zamerané na počúvanie s porozumením slúžia na globálne či detailné pochopenie vypočutého jazykového prejavu, alebo sledujú vnímanie čiastkových špecifických informácií. Spravidla v tejto časti testu sa striedajú nahrávky dialogického charakteru s monologickými, bola už použitá aj anketa, v ktorej viacerí respondenti prezentujú svoje názory na danú tému.

V tomto školskom roku sme namiesto rozhovoru v 1.podčasti uplatnili reportáž z fašiangov v južnom francúzskom meste Menton. Žiaci prijali zväčša nové informácie z francúzskych reálií pozitívne a veľmi slušne zvládli detailné porozumenie tejto nahrávky. Svedčí o tom zodpovedajúca štruktúra obťažnosti v ich odpovediach. Podľa štatistického rozboru: zo **7**

úloh 4 boli stredne obťažné, 2 ľahké a 1 veľmi ľahká. Nahrávka mala názov „La fête du citron = sviatok citrónov“ a tematicky súvisela s otázkou ÚFIČ MS č. 24 Krajina, ktorej jazyk sa učím v bode c/ výnimočnosť, zvyky, tradície a konvencie.

V 2.podčasti bola monologická nahrávka « J'ai les nerfs à vif = mám nervy na prasknutie“ živým predstavením jednej ženy s vybičovanými nervami, ktorá hovorí o svojom nevydarenom dni. Zo 6 úloh zameraných na kľúčové informácie v nahrávke 2 vyšli ako ľahké a 4 ako stredne obťažné, čo je opäť želatelný výsledok. Obsahu nahrávky zodpovedá téma ÚFIČ č. 10 Vzťahy medzi ľuďmi a bod d/ negatívne javy (agresivita, egoizmus...)

Za najobťažnejšiu a najmenej úspešnú súčasť testu vôbec považovali žiaci 3.podčasť počúvania s porozumením. Túto nahrávku tvoril fiktívny rozhovor s klavírnym virtuózom Franzom Lisztom o Frédéricovi Chopinovi (*Entretien imaginaire avec Franz Liszt*) a vyžadoval od žiakov globálne porozumenie nahrávky. Jej témou bolo pôsobenie Chopina vo Francúzsku a obsahom súvisela s otázkou ÚFIČ č. 21 Vzory a ideály, bod b/ človek, ktorého si vážim. Na horšom výsledku žiakov v tejto časti testu sa podieľajú najmenej dva faktory:

1/ napriek aktuálnosti témy na školách sa pravdepodobne nevenovala pozornosť reáliám súvisiacim s pôsobením F. Chopina vo Francúzsku

2/ ako už bolo spomenuté, posledných 7 úloh na dopĺňanie slov do resumé je produktívnych, teda najnáročnejších z hľadiska myšlienkových operácií a jazykových kompetencií žiakov.

V 7 úlohách tejto podčasti testu sa vyskytli okrem 5 stredne obťažných položiek tiež 1 veľmi obťažná, a to č. 17 a 1 extrémne obťažná položka č. 19 zhodne v oboch variantoch (kódy č. 9726 a č. 9927).

Položka č. 17 (89,7 %). Myšlienke z nahrávky « Si vous l'aviez vu **imiter** les virtuoses du piano avec tous ses gestes... Il amusait ainsi ses amis = keby ste boli videli **imitovať** všetkými jeho gestami klavírných virtuózov... Takto zabával svojich priateľov. »

zodpovedá veta v resumé : « (...), il était de caractère gai et ses **imitations**/ parodies/ moqueries/ railleries/ caricatures des virtuoses amusaient beaucoup ses amis = (...) bol veselej povahy a jeho **imitácie**/ paródie/ posmešky/ karikatúry virtuózov veľmi zabávali jeho priateľov. »

Na vyjadrenie rovnakej myšlienky mohli žiaci v resumé použiť buď odvodené, alebo synonymické slovo. Išlo však o náročnú položku s veľkou obťažnosťou, ktorá mala diferencovať výkonnejších žiakov. To, že sa nám cieľ podarilo splniť, vidieť v 2.variante, kde bol dosiahnutý výsledok lepší (76,7 % = stredná obťažnosť).

Položka č. 19 (so 100 % obťažnosťou v oboch variantoch testu). V tejto úlohe sme testovali pohotovosť žiakov v používaní bežných frazeologizmov **servir de modèle(s)/ référence(s)**, ktoré sa vzhľadom na text nahrávky a zodpovedajúci obsah v resumé ponúkali.

V nahrávke žiaci počuli: « Quels compositeurs ont influencé le style artistique de Chopin? Depuis qu'il avait commencé à jouer du piano à Varsovie, à l'âge de six ans, c'étaient deux grands classiques Mozart et Bach. **Il les a adoptés comme ses maîtres...** = Ktorí skladatelia ovplyvnili Chopinov umelecký štýl? Odkedy začal vo Varšave hrať na klavíri ako šesťročný, boli to dvaja veľkí klasici M. A B. **Prijal ich za svojich učiteľov...** »

Tejto myšlienke odpovedala veta v resumé : « Dans son œuvre, il a été influencé par deux géants de la musique classique, Mozart et Bach, **qui lui ont servi de modèle(s)/ référence(s)** = vo svojom diele bol ovplyvnený dvoma velikánmi klasickej hudby M. A B., ktorí mu **slúžili ako vzor/referencia.** »

Nepoznáme presne odpovede žiakov, tentoraz k danej úlohe neprišla žiadna reakcia zo strany vyučujúcich, ktorí opravovali úlohy s krátkou odpoveďou z testu, ale na doplnenie by sa bolo ešte hodilo aj slovo **maîtres**, ktoré sme v kľúči nedopatrením neuviedli.

Celkový výsledok z počúvania s porozumením, v ktorom žiaci dosiahli úspešnosť 61,4 %, je slušný. O niečo nižšiu úspešnosť 59,9 % zaznamenali v gramatike.

3.2 Jazyk a jeho používanie

Táto časť testu obsahuje 40 položiek, z ktorých prvú polovicu tvoria úlohy s výberom odpovede (ÚVO) a druhú polovicu úlohy s krátkou odpoveďou (ÚKO).

Prvých dvadsať položiek predstavuje výber zo štyroch možností, čo sú neproduktívne úlohy. Sú zamerané predovšetkým na overovanie schopností žiakov v gramatike (tvaroslovie), čiastočne i v lexike. Z tvaroslovia testujeme determinanty, gramatické kategórie substantív, adjektív, ďalej predložky a predložkové väzby s infinitívom, spojky, rôzne typy zámen a prísloviak. Sú tiež zastúpené viaceré slovesné tvary ako príprava na ich aplikáciu bez možnosti výberu v ďalšej etape testu.

Spomínané položky vnímali žiaci väčšinou ako stredne obťažné s výnimkou **4** veľmi ľahkých, a to.: č. 27, 30, 34 a 38, ktorých predmetom boli: 1/ predložková väzba s infinitívom « l'occasion **de** se disputer = príležitosť_hádať sa »; 2/ výber zo 4 významovo odlišných adjektív « mots **vulgaires** = vulgárne slová »; 3/ zložená spojka « (...) il l'avait baptisée Margarettte ce qui ne plaisait pas du tout a Mathilde **parce que** c'est un trop joli prénom pour une oie = pokrstil ju M., čo sa nepáčilo Matilde, pretože to je príliš pekné meno pre hus »; 4/ náležitý slovesný tvar « (...) elle, naïve comme elle était, se précipitait en **ouvrant** son bec jaune = aká bola naivná, tak sa náhlila, otvárajúc svoj žltý zobák. »

Zo stredne obťažných položiek sme vybrali **2** s najvyššou mierou obťažnosti, aby sme zistili, čo spôsobilo tomuto úspešnému súboru maturantov určité problémy.

Položka č. 33 (obťažnosť 69,0 %). Jej obsahom bola **zhoda prídavia minulého s priamym predmetom**. Tento gramatický jav si zaslúži vo všeobecnosti väčšiu pozornosť, nakoľko aj v minulosti predstavoval úskalie rovnako pre žiakov na úrovni B1, ako aj na úrovni B2.

Príklad: « Primo, il l'**baptisée** Margarettte ce qui ne plaisait pas du tout a Mathilde parce que c'est un .trop joli prénom pour une oie » (pozri preklad vyššie).

Žiaci mali na výber tieto slovesné tvary – homofóny (slová majúce rovnakú zvukovú podobu): **baptisé** (prídavia minulé bez zhody)/ **baptisait** (imperfektum)/ **baptisée** (prídavia minulé so zhodou)/ **baptiser** (infinitív).

« **La/l'** » je v spojení s prechodným slovesom **baptiser** priamy predmet. Vo vete sa tento priamy predmet nachádza pred slovesom v zloženom minulom čase, v dôsledku čoho sa musí zhodovať v rode a čísle s prídavím minulým daného slovesa.

Položka č. 39 (obťažnosť 58,6 %). V tejto položke sme tiež testovali výber vhodného slovesného tvaru.

Príklad: « Quand c'était un déchet inconsommable qu'il lui **tendait**, elle le regardait longtemps de ses petits yeux fixes et ronds (...) = Keď to, čo jej podával, bolo niečo nekonzumovateľné, dlho naňho uprene hľadela svojimi malými okrúhlymi očami (...). »

Žiaci si vybrali z nasledovných slovesných tvarov: **as tendu** (perfektum, 2.osoba sg.)/ **tendra** (futúrum, 3.osoba sg.)/ **tendait** (imperfektum, 3.osoba sg.)/ **avais tendu** (pluskvamperfektum, 2.osoba sg.). Z hľadiska použitia slovesných časov by sa bolo hodilo tiež perfektum s významom jednorazového deja i pluskvamperfektum vyjadrujúci predminulý čas, ale kritérium zhody podmetu (**on**) s prísudkom neumožňuje v danom prípade použiť 2.osobu singuláru.

Ostávajú slovesné tvary v 3.osobe sg., z ktorých sa nehodí z hľadiska časovej súslednosti futúrum. Na označenie budúceho deja v minulosti sa totiž používa kondicionál prítomný. Súslednosť časov najmä so slovesami v minulom čase je ďalšou veľkou a neľahkou témou vo francúzštine, ktorej je potrebné venovať viac času.

Autentický text ako podklad pre testovanie francúzskeho tvaroslovia pochádza z prózy *Une pomme oubliée* = Zabudnuté jablko regionálneho spisovateľa Jeana Anglada. Súvisí s témou ÚFIČ č. 24 Krajina, ktorej jazyk sa učím.

Ďalších dvadsať položiek predstavovalo produktívne úlohy. Polovica z nich bola zameraná na lexiku. Žiaci si vybrali z banky dvadsiatich slov **10** takých, ktoré mali na určených miestach dopĺňať podľa zmyslu do kontextu. Opäť položky vyšli väčšinou ako stredne obťažné, z ktorých najvyššiu mieru obťažnosti zaznamenala položka č. 48 (75,9 %). Podstata jej obťažnosti vyplýva z ambivalentnosti: slova « **avant** », ktoré je:

- 1/ súčasťou časovej spojky (**avant** de, **avant** que = skôr ako),
- 2/ predložkou (**avant** le jour = pred dňom),
- 3/ príslovkou (quelques jours **avant** = niekoľko dní predtým) a
- 4/ s determinantom i substantívom (l'**avant** d'une voiture = predok auta). Substantíva v banke slov sú, samozrejme, uvádzané bez členov, aby boli na jednej úrovni s ostatnými slovnými druhmi, pretože ide o náročnejšie, produktívne úlohy pre žiakov.

Príklad: « D'autres musées mettent en **avant** notamment les technologies modernes, comme c'est le cas du Musée de la Chasse = Iné múzeá dávajú do popredia/ uplatňujú predovšetkým moderné technológie ako v prípade Múzea poľovníctva. »

V uvedenom príklade sme sledovali adverbálne ustálené spojenie (locution) en avant. Z gramatického hľadiska by sa bolo hodilo aj slovo « **arrière** » (en **arrière** = dozadu, vzadu), nie však podľa zmyslu textu... V banke slov plní funkciu distraktora. Okrem týchto dvoch

posledných slov žiadne iné sa nedalo doplniť do príslušnej medzery, preto sme príslušnú úlohu po zvážení všetkých okolností hodnotili ako stredne obťažnú vzhľadom na lexikálnu kompetenciu žiakov na úrovni B2.

Text s názvom *Priorité au spectacle* = prednosť vizualizácii, na ktorom sme overovali lexikálne zručnosti žiakov, zodpovedá téme ÚFIČ č. 2 Kultúra a umenie.

O niečo horšie dopadla druhá polovica produktívnych úloh z gramatiky zameraných na aplikovanie adekvátnych slovesných tvarov k ponúknutým neurčitkom. Sloveso je základom prevažnej väčšiny francúzskych viet, preto je zvládnutie časovania frekventovaných sloves v indikatíve, imperatíve, konjunktíve a kondicionáli (a v bežných časoch označujúcich prítomnosť, minulosť a budúcnosť) nevyhnutnou súčasťou gramatickej a jazykovej kompetencie žiakov na úrovni B2. Francúzske sloveso je ťažké nielen preto, že veľa základných sloves je nepravidelných, ale najmä pre princíp súslednosti časov a vyjadrenia slovesného vidu (aspect verbal).

Pre žiakov učiacich sa cudzí jazyk je materinský jazyk zdrojom, z ktorého vychádzajú a pomocou ktorého sú schopní porozumieť aj abstraktné pojmy a štruktúry v cudzom jazyku. Kým sú žiaci neistí v materinskom jazyku, nenadobudnú istotu ani v cudzom jazyku. Preto pri automatizovaní náročných jazykových javov vo francúzštine odporúčame vyučujúcim, aby používali uvedomelé porovnávanie oboch jazykov.

Z úloh s krátkou odpoveďou č. 51 – 60 upútali našu pozornosť nasledovné položky.

Položka č. 54 (s obťažnosťou 79,3 %), v ktorej sme overovali použitie podmieňovacieho spôsobu minulého pri vyjadrovaní neskutočnej podmienky v minulosti.

Príklad: « Si quelqu'un avait été en difficulté, les autres **se seraient mis** en quatre pour l'aider = keby sa bol niekto ocitol v nebezpečenstve, ostatní by sa boli rozštvrtili (by boli urobili aj nemožné), aby mu pomohli. »

Pravdepodobne si žiaci neuvedomili, aký spôsob a čas majú v danom prípade použiť. Alebo našim maturantom vo všeobecnosti robí problém časovanie francúzskych zvratných sloves? Podobný nedostatok sme, totiž, zaznamenali aj v teste na úrovni B1.

Položka č.58 (96,6 %) je jednou z 3 extrémne obťažných položiek testu B2. Ide o jav « déjà vu » v položke č. 33. V oboch prípadoch bol problém v nerešpektovaní zhody prídavia minulého s anteponovaným priamym predmetom. Pritom prídavie minulé sa vyskytuje vo všetkých francúzskych zložených slovesných časoch. Podľa cieľových požiadaviek na úrovni B2 žiaci majú ovládať 5 zložených slovesných časov, a to v indikatíve tri a po jednom v konjunktíve a v kondicionáli.

Príklad: « Heureusement, les pompiers nous ont secourus rapidement = našťastie, hasiči nás rýchlo zachránili. » Opäť teda platí, že tomuto gramatickému javu je potrebné venovať viac pozornosti, lebo rovnaký problém sa objavil v neproduktívnych i v produktívnych úlohách.

Na testovanie týchto úloh s krátkou odpoveďou nám poslužil text *Valérie se souvient de ses vacances en Corse* = V. si spomína na svoje prázdniny na Korzike. Súvisí až s dvoma témami ÚFIČ, a to: č. 10 Vzťahy medzi ľuďmi v bode b/ priateľstvo a láska a č. 18 Záľuby, voľný čas a životný štýl.

3.3 Čítanie s porozumením

V tejto časti testu boli žiaci najúspešnejší, keď dosiahli úspešnosť 64,2 %. Podobne ako v počúvaní s porozumením položky testujúce čítanie s porozumením sledujú cieľ globálneho či detailného pochopenia predkladaných ukážok, alebo čiastkových špecifických informácií.

Obsahom 1.podčasti bolo priradiť ku krátkej správe zodpovedajúci nadpis. Na 7 krátkych správ pripadalo 10 nadpisov, z ktorých 3 predstavovali distraktory. S výnimkou jedného prípadu (položka č. 66) sa nezopakovali rovnaké slová v správe a v zodpovedajúcom nadpise. Vo výnimočnom prípade išlo o neznáme viacvýznamové substantívum **baie** = bobuľa/ zátoka a vzťahovalo sa na malý text odborného charakteru o preventívnom účinku brusníc : « **Petite baie, mais grande protection** = malá bobuľa, ale veľká ochrana ». Táto položka bola vyhodnotená ako ľahká.

Spomedzi troch stredne obťažných položiek najvyššiu mieru obťažnosti (72,4%) zaznamenala položka č. 63 pre náročnú vetu administratívneho charakteru :

« (...) les compagnies aériennes doivent **verser** aux passagers victimes d'un retard d'avion de plus de trois heures **la même indemnisation** qu'en cas d'annulation du vol = letecké spoločnosti musia vyplatiť cestujúcim, ktorých zastihne viac ako trojhodinové meškanie lietadla, rovnaké odškodné ako v prípade zrušenia letu. »

Texty pochádzajú z časopisov a vzťahujú sa na rôzne oblasti života.

Obsahom 2.podčasti bolo priradovanie tvrdení k príslušným odsekom súvislého článku spojené so súhlasným, alebo odmietavým stanoviskom žiaka. Téma *Livre numérique* = čítačka zodpovedala otázke ÚFIČ č.11 Vedecko-technický rozvoj v bode c/ veda a technika v službách človeka (elektronika, informatika...).

Zo 6 položiek sme zaznamenali 5 stredne obťažných a 1 ľahkú.

Položku č. 71 sme žiakom zrejme uľahčili pre výraz **dévorer des livres** = hltat' knihy, ktorý sa s určitou obmenou opakuje v texte i v tvrdení, ako aj pre opakujúce sa slovo **batteries**, ktoré sa v danom kontexte nedá nahradiť.

Tretiu podčasť čítania s porozumením tvoria produktívne úlohy, v ktorých žiaci dopĺňajú do resumé slová vyplývajúce z kontextu a súvisiace s článkom o nezlomnej vôli muža pod názvom *Sam Sullivan, volonté de fer*. Téma zodpovedá otázke ÚFIČ č. 13 Človek a spoločnosť .

Spomedzi 7 položiek žiaci 1 (č. 74) pokladali za veľmi obťažnú a 1 (č. 80) za extrémne obťažnú.

Položka č. 74 (82,8 % obt.) si vyžadovala pozornejšie prečítanie celého 2.odseku textu z dvoch dôvodov:

1/ Vo vete bola zhrnutá myšlienka vyjadrená piatimi vetami spomínaného odseku.

2/ Na konci tohto odseku sa nachádzalo sloveso potrebné na doplnenie **prendre** = vziať. V kľúči správnych odpovedí sme ponúkli ďalšie slovesá **saisir** = uchopiť, vziať a **recevoir** = dostať.

Položka č. 80 (96,9 % obt.) je komplexnejšia, a preto sa jej budeme venovať detailnejšie. Aj výraz **atteint de paralysie** = postihnutý ochrnutím je v 2.odseku, avšak veta sformulovaná v resumé nahrádza svojím obsahom väčšiu časť posledného odseku.

Príslušná veta znie nasledovne: « Et puis, il a mobilisé toutes **ses capacités/ compétences/ qualités/ facultés/ aptitudes/ forces** intellectuelles pour améliorer la vie des personnes **atteintes/ touchées/ victimes/ souffrant** de paralysie comme lui = a potom zmobilizoval všetky svoje intelektuálne **kapacity/ kompetencie/ kvality/ sily**, aby zlepšil život osôb **postihnutých/ zasiahnutých** ochrnutím ako on. »

Najväčšie problémy spôsobilo žiakom použitie prídavného **souffrant de** bez zhody v rode a čísle so substantívom **personnes** na rozdiel od slov, ktoré mu predchádzali (**atteintes/ touchées/ victimes**).

Francúzština, totiž, pozná slovesné prídavné meno **souffrant**, **e** = chorý, á používané v absolútnom význame, samostatne, napr.: Elle est souffrante = je chorá. Ak chceme použiť nezgodný prívlastok (na určenie povahy ochorenia niekoho), napr.: chorý, á na chrípku, na zápal pľúc, atď., používame výlučne prídavné prídavné (bez zhody so substantívom, ku ktorému sa viaže), napr. **Souffrant de grippe**, ils restent au lit.

V resumé tohto testu sme použili trochu odlišný spôsob ako v počúvaní s porozumením. Nakoľko žiaci mali pôvodný text pred sebou, ponúkli sme im v prípade položiek č. 75,76, 77 78 a 79 jednu zhrnutú vetu, ktorou sme vyjadrili myšlienky z viacerých viet či z celého odseku východiskového článku. Doplnené slovo logicky vyplynulo z významu preformulovanej vety, a nebolo odvodené alebo synonymické vzhľadom na slová pôvodného textu. Žiaci tieto citované položky zvládli veľmi dobre.

Pri porovnávaní oboch variantov (kódy č. 9726 a č. 9927) bola situácia podobná ako vlni: opäť dopadol jeden variant (tentokrát druhý s kódom 9927) omnoho lepšie ako prvý. Opäť ponúkame rovnakú odpoveď: tento variant riešili výkonnejší žiaci.

4 Vyhodnotenie PFIČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B2

PFIČ MS hodnotia jednotlivé školy, ktoré následne zasielajú údaje o výsledkoch svojich žiakov do NÚCEM. Z počtu 59 žiakov testovaného súboru máme k dispozícii 57 výsledkov, čo predstavuje 97 %. Zaznamenali priemernú úspešnosť 78,8 %. Najnižšiu úspešnosť 35 % dosiahol jeden žiak a piati žiaci zaznamenali až 100 % úspešnosť.

V školskom roku 2011/2012 boli opäť vo všetkých cudzích jazykoch navrhnuté približne rovnaké zadania, samozrejme, s odstupňovanou mierou obťažnosti pre jednotlivé úrovne. Z nich vylosovaná téma pre B2 znela *Moje stredoškolské štúdiá snov (Mes études secondaires de rêve)*, ku ktorej bolo 5 bodov s hlavnými myšlienkami na rozpracovanie.

PFIČ na úrovni B2 obsahuje 200 – 220 slov a hodnotia sa nasledovné kritériá:

- obsah textu: informácie ku všetkým bodom majú byť podrobne a jasne vyjadrené,
- členenie a stavba textu: dodržanie požadovaného žánru a logické členenie myšlienok do odsekov,
- správne používanie jazykových štruktúr v celom texte,
- slovná zásoba primeraná téme, vhodne použitá a bohatá.

Tieto kritériá sú podľa výkonnosti žiakov v rozmedzí od maximálnych 5 bodov k nule.

Komplexne rozpracované kritériá hodnotenia PFIČ MS sú v internom dokumente NÚCEM **Pokyny na hodnotenie písomnej formy internej časti MS** z roku 2011.

U hodnotených gymnazistov úspešnosť v jednotlivých kritériách je nasledovná:

Úspešnosť v obsahu textu:	82,1 %
Úspešnosť v členení a stavbe textu:	86,0 %
Úspešnosť v gramatike	70,2 %
Úspešnosť v slovnej zásobe:	76,8 %
Celková úspešnosť:	78,8 %

V porovnaní s priemernou úspešnosťou testovaného súboru žiakov v EČ MS ide o 16,9 % rozdiel v prospech písomnej interakcie.

Samozrejme, pri PFIČ treba okrem všeobecných kritérií brať do úvahy individuálny pohľad hodnotiteľov na jednotlivých školách, v dôsledku čoho toto hodnotenie korešponduje viac s ÚFIČ MS ako s EČ MS.

Záver

Výsledky, ktoré dosiahli žiaci v EČ MS vo francúzskom jazyku na úrovni B2, sú veľmi dobré, o čom svedčí ich celkový priemer 61,9 %. Dokázali sa popasovať podľa očakávania v 77 položkách z osemdesiatich. V čítaní s porozumením boli o 2,8 % úspešnejší ako v počúvaní s porozumením. Pri porovnávaní percentuálnej úspešnosti čítania s porozumením a gramatiky je rozdiel trochu väčší, a to o 4,3 %.

Z počtu 59 žiakov piati neprekročili prah úspešnosti viac ako 33 %, čo predstavuje 8,5 % testovaného súboru. V porovnaní s ich polročnými výsledkami, podľa ktorých žiadny žiak nemal štvorku, ide na prvý pohľad o nepriaznivý ukazovateľ. Treba však brať do úvahy fakt, že kritériá hodnotenia na jednotlivých školách zákonite nie sú jednotné. Z tohto hľadiska má EČ MS neoceniteľný význam pre svoju objektivitu, keď sa na Slovensku všetci žiaci v povinnom maturitnom predmete (v cudzích jazykoch aj na danej úrovni) podrobujú testovaniu podľa jednotných pravidiel.

Testovaný súbor žiakov pozostával zo 6 chlapcov a z 53 dievčat, pričom chlapci dosiahli nadpriemerný výsledok 73,8 % v porovnaní s dievčatami, ktoré svojím prospechom 60,5 % trochu zaostali za národným priemerom.

Uvedomujeme si, že z hľadiska výkonnosti má súbor testovaných žiakov každý rok inú štruktúru. Preto naše odporúčania, ako doviesť učiacich sa k dobrým výsledkom v EČ MS, môžu mať len všeobecný charakter. Poukázaním na konkrétne problémy v teste však môžeme vyučujúcich upozorniť, že daný jav si zasluhuje viac pozornosti.

Najvýstižnejšie príklady pochybenia žiakov v tohtoročnom teste na úrovni B2 nájdeme v časti gramatika a týkajú sa tvaroslovia i syntaxe. V tvarosloví (morfológia) ide všeobecne o časovanie všetkých slovies, ktoré majú žiaci zvládnuť ako samostatní používatelia francúzskeho jazyka na danej úrovni. Do syntaxe zas patria zásady časovej súslednosti vo vedľajších vetách časových, ako aj pravidlo zhody prídavia minulého s anteponovaným priamym predmetom. Nedodržiavanie tohto pravidla sa vyskytlo v ÚVO aj v ÚKO.

Pre úspešnosť žiakov v počúvaní s porozumením, ktoré je najkomplexnejšou jazykovou kompetenciou, stále platí potreba vychovávať z nich aktívnych poslucháčov, ktorí sa podľa zadania sústredia na globálne alebo detailné porozumenie nahrávky, prípadne na požadované špecifické informácie. Využívanie príťažlivých relácií z francúzskej televízie alebo internetu na vyučovacích hodinách (napr. hry a vedomostné súťaže) je výborným prostriedkom na ich motivovanie k ďalšiemu zdokonaľovaniu sa v tejto jazykovej kompetencii.

Ďalšou dôležitou podmienkou pre úspešné zvládnutie testu je rýchle čítanie, ktoré žiaci významne využijú neskôr aj v ďalšom štúdiu či zamestnaní. V tomto zmysle odporúčame vyučujúcim, aby cielene usmerňovali proces individuálneho čítania, ktorému sa žiaci venujú najmä v mimovyučovacom čase. Tým, že žiakom zaujímavé čítanie nielen zadajú, ale tiež kontrolujú vyučovacie ciele s ním spojené (obsahové porozumenie, lexikálny rozbor, funkčná gramatika, správne a rýchle čítanie), umožnia žiakom zvládnuť test bez zbytočného stresu, a hlavne efektívnejšie.

Rýchlejším vnímaním súvislého textu a lepším porozumením neznámych slov v kontexte sa žiaci spoľahlivo pripravujú nielen na náročné úlohy v teste, ale predovšetkým na efektívne a všestranné využívanie študovaného jazyka.

Použitá literatúra

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. ŠPÚ: Bratislava 2006

Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka, úroveň B2. ŠPÚ: Bratislava 2008

Juščáková, Z.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka úroveň B2. Externá časť maturitnej skúšky 2012. NÚCEM: Bratislava 2012

Fanová, A., Juščáková, Z.: Správa o výsledkoch externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z francúzskeho jazyka úroveň B2. NÚCEM: Bratislava 2011

Špecifikácia testov z cudzích jazykov pre maturitu 2012. Interný dokument. NÚCEM: Bratislava 2011

Maturita 2011, Pokyny a kritériá na hodnotenie písomnej formy internej časti maturitnej skúšky, cudzie jazyky. Interný dokument. NÚCEM: Bratislava január 2011

Dolez, C., Pons, S.: Alter ego B1, Hachette Livre: Paris 2006

Mialaret, G.: La Psychopédagogie. Presses Universitaires de France: 2004

Tagliante, C.: La classe de langue. CLE international: Paris 1994

Un Cadre Européen Commun de Références pour les Langues. Conseil de l'Europe: 2000

